

Inomhusmiljö 2016

Att skapa hälsosamma fastigheter – med människan i fokus

- Den senaste forskningen kring ohälsa relaterad till inomhusmiljöproblem
- Vanliga svårigheter med inomhusmiljö – utredningsprocesser och kommunikation
- Hälsoeffekter för barn i dåliga inomhusmiljöer
- Så kommer du till rätta med fukt- och mögelskador
- Juridisk praxis – aktuella lagar och praktiska exempel
- Ventilationssystem – utredningsmetoder för god luftkvalité
- Workshop: Innemiljöproblem och lösningar – finns det en bästa väg?

Samarbetspartner:

Moderator

MARIA NORDBERG
SWESIAQ

Talare

UMEÅ KOMMUN

Ulla Aronsson

SISAB

Sofia Johansson

UPPSALA UNIVERSITET

Gunilla Wieslander

STOCKHOLMS STAD

Karin Hultman

CIT ENERGY MANAGEMENT

Lars Ekberg

GÖTEBORGS STAD

Maria Alm

AKTEA ENERGY

Peter Karlsson

INTEGRATIONSKOMPETENS I SALA

Niklas Hellstrand

SIMMONS AKUSTIK & UTVECKLING AB

Christian Simmons

CONSERVATOR AB

Joakim Thunborg

UMEÅ UNIVERSITET
Anna-Sara Claesson

MALMÖ STAD
Johanna Jungevall

Speciellt
inbjuden

Speciellt
inbjuden

Onsdag 23 november

9.00 REGISTRERING MED KAFFE OCH SMÖRGÅS

9.30 MODERATOR MARIA NORDBERG INLEDER KONFERENSEN

MARIA NORDBERG, ordförande, SWESIAO

Maria är byggingenjör och teknisk licentiat i byggnadsfysik vid Lunds Tekniska Högskola och är idag ansvarig för Miljö och Hållbarhetstjänster på Polygon och AK-konsult. Innan dess var hon miljöchef för bygget av Nya Karolinska Solna. Hon har lång erfarenhet av byggbranschen och har medverkat i flera forsknings- och utvecklingsgrupper. Vidare har hon ett flertal miljöstrategiska uppdrag bakom sig som stöd vid kravställning i både bostäder, skolor, kontor och sjukhus.

9.50

PRISBELÖNT FORSKNING

SPECIELLT INBJUDEN

Den senaste forskningen kring ohälsa relaterad till inomhusmiljöproblem

Hur påverkas hälsan av att exponeras för dåliga inomhusmiljöer? Hur kommer det sig att endast vissa personer drabbas av miljökänslighet och hur är det att leva med detta? Ta del av några av de många frågorna kring hälsoproblem på grund av sjuka hus och dåliga inomhusmiljöer.

- Varför blir folk sjuka av dåliga inomhusmiljöer – finns det säkra svar?
- Byggnadsrelaterad ohälsa och miljökänslighet – går det att förebygga och behandla?
- Försvinner symtomen när du lämnar det sjuka huset eller kan de bli kroniska?
- Från forskning till handling – hur kan du applicera detta i ditt arbete?
- Var står forskningen idag och vad behövs för kunskaper i framtiden?

ANNA-SARA CLAESON, Dr institutionen för psykologi, Umeå universitet

Anna-Sara forskar kring byggnadsrelaterad ohälsa och olika former av miljökänslighet. 2011 var hon en av de som tog emot ett pris för bästa artikel i en av de största tidskrifterna inom forskning som rör inomhusmiljö "Indoor Air – International Journal of Indoor Environment and Health".

10.30 BENSTRÄCKARE

10.40

Hälsoeffekter för barn i dåliga inomhusmiljöer

Hur påverkas barn av innemiljön i hemmet, skolan och på daghemmet? Uppdatera dig på den senaste forskningen och få en evidensbaserad bild av vilka åtgärder som krävs.

- Hur påverkas barn av sjuka hus utifrån ett medicinskt perspektiv och vad skiljer symtomen från vuxnas?

- Vad kan vetenskapen bidra med i arbetet mot bättre inomhusmiljöer för barn?
- Exempel på konkreta fall där barn upplevt typiska "sjuka hus symptom" – hur har det yttrat sig och vad har det berott på?
- Vilka åtgärder behövs för att tänka långsiktigt och investera i framtiden för friska byggnader samt barn?

GUNILLA WIESLANDER, docent och överläkare institutionen för medicinska vetenskaper/arbets- och miljömedicin, Uppsala universitet
Gunilla är docent och gästprofessor vid olika lärosäten i Sverige men även utomlands inom området för inomhusmiljöer. Hon arbetar även för Rädda Barnen.

11.20 BENSTRÄCKARE

11.30

PRAKTIKFALL

Inomhusmiljö i förskolor och skolor – så hanterar Umeå kommun de vanligaste utmaningarna

Många skolutrymmen är för små i förhållande till antalet barn vilket försämrar förutsättningarna för en god inomhusmiljö. Under detta pass får du veta vilka strategier och verktyg Umeå kommun arbetar med för att uppnå bästa tänkbara inomhusmiljö i dessa lokaler.

- Hur har vi tolkat miljöbalken vid olika fall?
- Olika aktörers ansvar att agera vid inomhusmiljöproblematik – vad gäller?
- Effektiva arbetssätt för egenkontroll för förskolor och skolor
- Städning och ventilation på skolor och förskolor – hur hanterar vi de vanligaste bristerna?
- Så har vi arbetat för att komma till rätta med små utrymmen vid nya förskolelokaler

ULLA ARONSSON, miljöinspektör, Umeå kommun

12.20 LUNCH

13.20

PRAKTIKFALL

Vanliga svårigheter med inomhusmiljö – utredningsprocesser och kommunikation med verksamheten

Mer än hundratusen elever, lärare och annan skolpersonal vistas dagligen i SISABs skolor och förskolor. Ta del av hur de arbetar långsiktigt med inomhusmiljön för att värna om både människor och miljö genom att skapa ett sunt inneklimat i samtliga skolor och förskolor.

- Hur avgör vi vilka klagomål som är skäligena?
- Vilka är våra vanligaste samt svåraste utmaningar och hur hanterar vi dessa?
- Rutiner som fungerar – så underhåller vi 400 förskolor och 190 grund- och gymnasieskolor
- Kommunikation – så skapar vi förståelse bland berörda parter trots att vi inte ser orsaken till problemen

- Bilder från utförda inspektioner – vilka lärdomar kan vi dra?
- Exempel på ovanliga ärenden

SOFIA JOHANSSON, byggnadsteknisk specialist, SISAB

Sofia har en bakgrund som skadeutredare och sitter med i Byggdoktorernas styrelse.

14.10 BENSTRÄCKARE

14.20

WORKSHOP

Innemiljöproblem och lösningar – finns det en bästa väg?

Under detta pass presenterar innemiljöspecialisten Maria Alm ett fall de har arbetat med som du sedan under interaktiva former får diskutera hur du skulle ha löst problemet. Diskussionen om möjliga lösningar ställs sedan i relation till hur Göteborgs stad faktiskt valde att lösa problemet.

MARIA ALM, innemiljöspecialist, Lokalförvaltningen Göteborgs stad

15.20 NÄTVERKSPAUS MED FIKA ☕

15.50

Mycket uppskattad talare
– 4.6 av 5.0 på tidigare konferens

PRAKTIKFALL

Tillsyn av inomhusmiljöer efter stadens behov – från klagomål till bostadstillsyn

Inspireras av Malmö stad och deras bostadsgrupp kring arbetssätt och synsätt på inspektörsrollen samt vilka resultat de kan se.

- Så har vi växlat upp den förebyggande tillsynen och lyckats minska tillsynen på inkommande ärenden
- Hur vi arbetar framgångsrikt för att motverka slumförvaltning och olovligt boende
- Våra största hinder – så har vi hanterat olika case från verkligheten
- *Extra avsatt tid för att ställa dina frågor!*

JOHANNA JUNGEVALL, enhetschef för bostadstillsyn, Malmö stad

SPEIELLT
INBJUDEN

16.40 MODERATOR MARIA NORDBERG SUMMERAR OCH AVSLUTAR KONFERSENS FÖRSTA DAG

Konferensprogram

Torsdag 24 november

9.00 MODERATOR MARIA NORDBERG INLEDER KONFERSENS ANDRA DAG

9.10

Ventilationssystem – utredningsmetoder för god luftkvalité

Lär av SWESIAQs nya råd för utredning av ventilationssystem och få fördjupad kunskap om hur du kan använda stöddokument för olika ventilationsfunktioner på bästa sätt.

- Exempel på utredningsmetoder som fungerar och inte fungerar
- Hur kan du göra tillförlitliga mätningar och bidra till bättre ventilationsteknisk funktion?
- Teknisk tillsyn av ventilation och buller – vanliga utmaningar och lösningar
- Nattavstängning av ventilation och ventilation som styrs av temperatur – vad fungerar bäst?
- Hur pålitliga är OVK-besiktningar?
- "Bristande Ventilation" – vad innebär begreppet och vad kan felet egentligen vara?

LARS EKBERG, docent i installationsteknik, CIT Energy Management

Lars sitter med i SWESIAQs arbetsgrupp för deras nya utredningsmodell inom ventilation.

9.50 NÄTVERKSPAUS MED FIKA ☕

10.20

God luftkvalité – så skapas gott inneklimat och god hälsa

Vilka brister och vilka problem kan uppstå kring olika ventilationssystem? Här får du veta vad som är bra att ha kännedom om för att skapa bra inomhusmiljöer.

- Vilka tecken ska du leta efter för att upptäcka fel och hur härleder du den bakomliggande orsaken?
- Uppdatera dig kring möjliga fel som kan uppstå och vilka risker du bör tänka på
- Intressanta praktikfall – lär dig av goda och mindre goda exempel

PETER KARLSSON, energiexpert, Aktea Energy

Peter är expert och föreläsare inom energieffektivitet och fastighetsdrift.

11.10 BENSTRÄCKARE

11.20

PRAKTIKFALL

Hälsa-, miljö- och boendefrågor för invandrade kommuninvånare

Ska ärenden gällande nyanlända på asylboenden hantearas som vid andra boenden eller krävs speciella metoder? Få vägledning kring asylboenden och ta del av hur Sala kommun framgångsrikt har arbetat med handläggning, ansvarsfördelning och tillsyn.

- Hur har vi tolkat lagarna och hur många kan bo i samma rum/lägenhet?
- Vilka krav har vi ställt och på vilka har vi ställt krav?
- Så har vi lyckats ta fram gemensamma rutiner – utmaningar och resultat
- Hälsoinformation till nyanlända samt deras rättigheter och skyldigheter som hyresgäst – så ökar du deras kunskaper kring inomhusmiljö
- Brand och brandceller – så skapar du säkra boenden anpassade till denna typ av boende

NIKLAS HELLSTRAND, verksamhetsansvarig och platschef, Integrationskompetens i Sala

12.10 LUNCH

13.10

Extra avsatt tid för att ställa dina frågor!

PRAKTIKFALL

Juridisk praxis – aktuella lagar och praktiska exempel

- Vad är en olägenhet enligt miljöbalkens mening, hur ska du bedöma detta och vad framgår av praxis?
- Vem är ansvarig enligt miljöbalken vid inomhusmiljöproblem?
- Handläggning av klagomålsärenden – vilka är de vanligaste utmaningarna?
- Konkreta rättsfall som illustrerande exempel
- *Skicka gärna dina frågor i förväg till sah@teknologiskinstitut.se*

KARIN HULTMAN, jurist, Miljöförvaltningen Stockholms stad
Karin har tidigare bl.a. arbetat som föredragande jurist på Mark- och miljööverdomstolen samt som biträdande jurist på advokatbyrån Fröberg & Lundholm.

14.10 BENSTRÄCKARE

14.20

Mycket uppskattad talare – 4.9 av 5.0 på tidigare konferens

Buller i bostäder – regler, hälsorisker och bullerdämpande åtgärder

Många svenskar utsätts för buller där de bor och ännu fler riskerar att utsättas eftersom nya bullerregler tillåter högre ljudnivåer vid bostäder. Men det finns effektiva skyddsåtgärder som kan tillämpas i planeringen. Fördjupa dig i hur du kan tillämpa bestämmelserna vid bedömning av olägenhet för människors hälsa samt hur du kan föreskriva bullerdämpande åtgärder.

- Buller som hälsofara – vilka är de vanligaste hälsoriskerna?
- Den nya trafikbullerförordningen och vägledningarna om industribuller – hur ska du förhålla dig?
- Är enklare indikerande beräkningar och mätningar tillräckliga för att skapa en uppfattning om problemet?

- Effektiv bullerdämpning – praktiska exempel på hur du kan skapa bättre ljudklimat i bostäder

CHRISTIAN SIMMONS, tekn dr, akustiker, Simmons akustik & utveckling AB

15.10 NÄTVERKSPAUS MED FIKA

15.40

Kom till rätta med fukt- och mögelskador – förundersökningar inför renoveringar

Idag finns ett stort byggnadsbestånd som har behov av renoveringar där Boverket nu har nya föreskrifter om hur ändring av byggnader ska gå till. Detta för att få bort befintliga skador och hindra uppkomsten av nya skador som kan påverka inomhusmiljön negativt. På fördjupade kunskaper och praktiska råd om inventering, mätning, utredning och projektering som bör utföras.

- Boverkets nya föreskrifter – vad krävs enligt BBR gällande förundersökningar vid ändring av byggnader?
- Vilka byggnadsändringar kan resultera i inomhusmiljöproblem?
- Fukt- och mögelskador – så hanterar du befintliga skador och undviker nya problem
- Att blanda nytt och gammalt material – är det möjligt och hur kan du undvika skador?
- Vad krävs av byggnaden för att vi ska må bra i dem i framtiden?

JOAKIM THUNBORG, diplomerad fuktsakkunnig och byggdoktor, Conservator AB

Joakim är utbildad civilingenjör i miljö- och vattenteknik och är även diplomerad fuktsakkunnig och byggdoktor. Han sitter med i SWESIAQs styrelse och arbetar även som konsult inom fukt och inomhusmiljö i både befintliga byggnader och vid nybyggnation. Joakim har tidigare arbetat på Boverket i 5 år med fukt- och inomhusmiljöfrågor.

16.30 MODERATOR MARIA NORDBERG SUMMERAR OCH AVSLUTAR KONFERENSEN

Inomhusmiljö 2016

Att skapa hälsosamma fastigheter – med människan i fokus

För tredje gången anordnar Teknologisk Institut succékongressen "Inomhusmiljö" som är den självklara samlingsplatsen för branschen. Tillsammans med ledande experter och inspirerande praktikfall tar vi ett helhetsgrepp om ämnet för att skapa sundare inomhusklimat och friskare människor.

Höstens **Inomhusmiljö**-konferens ger dig **praktiska verktyg** och **arbetsätt** för hur du lyckas med lokaler, hemmiljöer, skolor och förskolor där alla mår bra. Du får bland annat fördjupa dig i **forskning** kring varför folk blir sjuka av dåliga inomhusmiljöer och om det verkligen finns säkra svar. Du får även uppdatera dig kring några av de vanligaste utmaningarna kring inomhusmiljöproblem:

- Utifrån den **senaste forskningen** berättar Gunilla Wieslander från Uppsala universitet om hur **barn** påverkas av sjuka hus och vad som skiljer symtomen från vuxnas. **Anna-Sara Claeson** vid Umeå universitet ger dig fördjupade forskningskunskaper i hur du kan förebygga och behandla byggnadsrelaterad ohälsa.
- Inspireras av hur både **SISAB** och **Umeå kommun** arbetar långsiktigt med inomhusmiljön i skolor och förskolor för att värna om både människor och miljön.
- **Aktuella lagar** och praktiska exempel – juristen Karin Hultman från Stockholms stad tar sig an dina utmaningar och frågor.
- Ta del av utredningsmetoder gällande **ventilationssystem** för hur du skapar gott inneklimat och god hälsa.
- Lär dig mer om hur du hanterar befintliga **fukt- och mögelskador** samt hur du undviker nya problem i byggnader som står inför renoveringar

Gå på konferensen och få verktyg för hur du kan göra skillnad för fastigheter och människors hälsa!

Varmt välkommen!

Sara Hanisch
Projektledare
Teknologisk Institut
0765-27 55 65

Lär dig mer om

- Handläggning av klagomålsärenden
- Buller – hälsorisker och bullerdämpande åtgärder
- Ventilationssystem – utredningsmetoder för god luftkvalité
- Vad som krävs av byggnaden för att vi ska må bra i dem i framtiden

Vill du vara utställare på konferensen?

Teknologisk Institut erbjuder utställarplatser till företag med möjlighet till marknadsföring mot en specifik kundgrupp samt givande möten med nya och redan etablerade kunder och kontakter.

För att marknadsföra ert företag genom ett av B2B-marknadens mest kostnadseffektiva sätt, vänligen kontakta projektledare Annika Hammarstedt på telefon 0765-27 55 21 eller via e-post AHAM@teknologiskinstitut.se för mer information om priser och paket.

Inomhusmiljö 2016

Att skapa hälsosamma fastigheter – med människan i fokus

Varför ska du gå på Inomhusmiljö?

- Lär dig skapa gott inneklimat och god hälsa
- Inspireras av Umeå kommuns inomhusmiljöarbete i skolor
- Få vägledning för hälso- och miljöutmaningarna i asylboenden
- Ta del av effektiva bullerdämpande åtgärder
- Ta chansen att nätverka och träffa kollegor i branschen!

TRE ENKLA SÄTT ATT ANMÄLA DIG

- www.teknologiskinstitut.se/konferens
- info@teknologiskinstitut.se
- 031-350 55 00

DATUM OCH PLATS

Stockholm

23-24 november 2016 (Con3042)

Hotel Birger jarl, Birger Jarlsgatan 61A

ANDRA UTBILDNINGAR I TEKNOLOGISK INSTITUTS REGI

- Ventilationsdagen 2016
- Om- och nybyggnation av förskolemiljöer
- Praktisk energieffektivisering
- Energieffektiva ventilationssystem

Se www.teknologiskinstitut.se för datum och mer information

Priser	Boka senast 14 oktober	Boka senast 4 november	Ordinarie pris
Konferens	5 980 kr 	6 980 kr 	7 980 kr

Kostnad för lunch och fika tillkommer. För full återbetalning ska avbokning ske senast 4 veckor före konferensdatum. För fullständiga villkor se www.conductive.se. Anmälningsbekräftelse och faktura sändes efter mottagen anmälan. Moms tillkommer på priserna ovan. Rabatter och erbjudanden går ej att kombinera.

Som medlem i SWESIAQ erhåller du 15% rabatt på aktuellt pris. Uppge rabattkoden "SWESIAQ" vid bokningstillfället.

ÖVRIG INFORMATION

På www.teknologiskinstitut.se hittar du praktisk information och tips på boende. Anmälan är bindande, för av- och ombokningsregler vänligen se hemsidan. Har du övriga frågor kontakta gärna projektledaren Sara Hanisch på SAH@teknologiskinstitut.se. Teknologisk Institut förbehåller sig rätten till ändringar av program, tid och plats.

**TEKNOLOGISK
INSTITUT**